

MTG Radio remissvar på Ds 2016:23

”Vissa frågor om kommersiell radio”

MTG Radio (”MTG”) har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på DS 2016:23 ”Vissa frågor om kommersiell radio”. Med anledning av skrivelsen vill vi lämna följande kommentarer och synpunkter:

Inledning

MTG välkomnar skrivelsens innehåll och inriktning när det gäller de föreslagna lagändringarna. Tillsammans med uppdragen till Post- och telestyrelsen (PTS) och Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) innebär förslagen förbättrade och nödvändiga förutsättningar för att utveckla den kommersiella radion och skapa en sundare konkurrenssituation. Det i sin tur bidrar till att stärka yttrandefriheten och öka mångfalden på mediemarknaden i sin helhet. Mångfald på mediemarknaden är en grundläggande förutsättning för en fungerande demokrati. Etermediernas – och framförallt radions – speciella förutsättning är den begränsade mängden radiospektrum, vilket i sin tur motiverar särskild lagstiftning.

Enligt Radio- och tv-lagen upphör de nuvarande sändningstillstånden att gälla 2018. I enlighet med skrivelsens innehåll och vad regeringen kommunicerat i andra sammanhang innebär en ny tillståndperiod från 2018 i sig en ökad tydlighet och enhetlighet när det gäller villkoren för att sända kommersiell radio. Dagens tillstånd har som bekant meddelats enligt tre olika förfaranden. Oberoende av sändningsområdenas storlek och omfattning är det välkommet att Radio- och tv-lagen från 2010 nu kommer att tillämpas avseende fördelning av tillstånd.

Samtidigt är det tydligt, vilket framgår av regeringens skrivelse, att den nuvarande ordningen från 1993 med enbart lokala tillstånd inte förmått att skapa goda förutsättningar för utvecklingen av kommersiell radio i Sverige. MTG välkomnar därför att regeringen, parallellt med de föreslagna lagändringarna,

har gett PTS i uppdrag att i nära dialog med MPRT ta fram en ny frekvensplanering som öppnar för större sändningsområden och nationella nät.

Under lång tid har frågan om digitalisering av radion diskuterats och utretts. MTG anser fortsatt att en digitalisering vore långsiktigt önskvärd då den skulle ge nya utvecklingsmöjligheter för radiomediet. Såväl erfarenheterna från Norge som behandlingen av Digitalradiosamordningens förslag visar emellertid att samtliga ledande kommersiella aktörer måste ha en nationell närvaro på den analoga plattformen för att en samordnad och fungerande övergång till digitala sändningar ska kunna genomföras. Förslagen i skrivelsen är i sig mycket välkomna och bidrar till att öka mångfalden och att utveckla FM-radion, men de skulle också underlätta en eventuell framtida digitalisering.

I det följande redovisas MTG:s synpunkter på enskilda delar i departementsskrivelsen. Inledningsvis är det emellertid viktigt att slå fast att såväl den övergripande inriktningen som den föreslagna tidsplanen är helt avgörande för en livskraftig kommersiell radio och en fungerande konkurrenssituation. Regeringen har medvetet strävat efter att alla tillstånd för kommersiell analog radio ska gå ut samtidigt och har, efter det uppskov som gavs i samband med lagändringarna 2010, meddelat att så sker den 31 juli 2018. Tidpunkten för att genomföra förändringarna är därför väl vald.

Kap 2. Sändningarnas omfattning

Regeringen föreslår att MPRT ges frihet att utforma sändningstillstånd som ger förutsättningar för konkurrens och mångfald, snarare än att definiera sändningar utifrån en sändare, en region och lokala intresseområden. Enligt förslaget avskaffas kravet att ett stort antal tillstånd ska kunna ges.

MTG anser att regeringens förslag är mycket tillfredsställande eftersom det kan bidra till att skapa bättre förutsättningar för radiomarknaden som helhet. PTS och MPRT har uppgett att de i frekvensplaneringsarbetet strävar efter så många nationella sändningsområden som möjligt och därutöver, i mån av utrymme, avser att skapa regionala och lokala sändningsområden där det kan vara kommersiellt motiverat. Detta stämmer väl med intentionerna i departementsskrivelsen. I departementspromemorian sägs dock inget om hur ett sändningstillstånd kan utformas vad gäller en tillståndshavarens rätt att sända i förhållande till skyldigheten.

Enligt MTG:s tolkning av förslaget ska ett sändningsområde kunna omfatta hela riket och, om det anses behövt, kunna kombineras med en skyldighet att sända i en viss del av sändningsområdet eller nå en viss befolkningstäckning.

Sådana sändningar kan enkelt byggas ut utöver skyldigheten då omständigheterna tillåter. Den planerade släckningen av FM-nätet i Norge kan exempelvis innebära att nya frekvenser blir tillgängliga. Vem som på en viss plats använder vilken frekvens kan ordnas i flexibel samverkan mellan tillståndshavare och PTS på liknande sätt som redan idag tillämpas inom lokala sändningsområden. Om regeringen anser att sändningstillstånden ska kunna utformas på detta sätt, skulle det kunna klarläggas under den fortsatta beredningen.

Kap 3. Ökad konkurrens och mångfald

MTG anser som helhet att förslagen är motiverade och väl avvägda. Det är viktigt att sändningarna bedrivs av flera av varandra oberoende programföretag. Den konsolidering som sedan 1993 pågått på radiomarknaden har varit nödvändig, men den har också skapat en snedvriden marknad där det på ett flertal orter i praktiken bara finns ett radiobolag att vända sig till för lyssnare och annonsörer. Detta är olyckligt, inte minst för att radion är en del av den demokratiska infrastrukturen där yttrande- och informationsfrihet ska garanteras av flera av varandra oberoende programföretag.

Det är idag svårt att bedöma om formuleringarna "förfoga över" och "inverka menligt på konkurrensen" räcker som verktyg för MPRT för att stävja vad som i praktiken är begränsningar av konkurrensen, men vi anser ändå att förklaringarna ger en god vägledning om regeringens intentioner med de föreslagna lagändringarna.

På en punkt finns emellertid anledning att göra ett förtydligande. I skrivelsen framhålls (sidan 30, första stycket) sådant samarbete som "innebär begränsningar i ena partens möjligheter att bestämma innehållet i sändningarna". Med tanke på det konkurrensbegränsande samarbete som förkommit bör regeringen överväga ett förtydligande så att det framgår att formuleringen omfattar såväl redaktionellt som kommersiellt innehåll.

Av det frekvensarbete som PTS och MPRT bedriver framgår att målsättningen är att skapa minst tre nationella nät och därutöver ett antal enskilda regionala sändningsområden (tillstånd). Denna ambition måste ses som en klar förbättring jämfört med marknaden som den ser ut idag, inte minst om dessa tre, oberoende av varandra, faktiskt kan konkurrera om både lyssnare och annonsörer.

Eftersom en stor del av det samlade frekvensutrymmet kommer att tas i anspråk av de nationella näten, försvinner därmed dagens möjligheter att bygga i det

närmaste nationella nätverk av lokala tillstånd. De lokala tillstånden kommer troligen att koncentreras till storstadsområdena. En nationell respektive en regional eller lokal radiokanal får därför anses tillhöra två olika marknader, både redaktionellt och kommersiellt. Det skulle kunna framgå av regeringens förslag att konkurrensen i första hand ska bedömas inom de två kategorierna nationella respektive regionala/lokala sändningsområden, så att en nationell tillståndshavare utan hinder även kan ha regionala/lokala tillstånd.

Överväganden inför en ny tillståndsperiod

I de pågående diskussionerna om frekvensplaneringen har en del frågor rests om det inte vore mer ändamålsenligt att göra en samlad omplanering av hela FM-bandet. MTG anser inte att det är ett realistiskt alternativ. Det är en både tidsödande och kostsam process, men som trots det inte kan ge de fördelar som en digitalisering skulle innebära. Däremot kan det i samband med ytterligare utbyggnad av de nya tillstånden/sändningsområdena behövas extra resurser inom PTS för att myndigheten snabbt ska kunna ge nödvändiga frekvenstillstånd. Regeringen bör överväga att ge PTS ett särskilt uppdrag att genomföra detta inom viss tid efter de nya tillstånden har utfärdats.

En annan frågeställning har gällt övergången från gamla till nya tillstånd. Det har exempelvis anförts att det innebär ett stort ingrepp att de nuvarande tillstånden upphör vid ett visst datum. Så är det självfallet, men denna omständighet har varit känd sedan många år samt även kompenseras genom förlängningen fram till 2018. Det har vidare framförts att det skulle behövas någon form av "övergångsperiod" eller "övergångsbestämmelser" mellan de gamla och nya sändningarna för att "mildra effekterna" för bolag och lyssnare. Vad som avses med detta är inte uppenbart, men det enda som brukar vara aktuellt vid liknande övergångar är parallellsändningar. Eftersom de gamla och de nya tillstånden använder samma frekvensutrymme så är parallellsändningar av naturliga skäl inte möjliga.

MTG anser inte att "övergångsbestämmelser", annat än de som anges i kapitel 4, är motiverade och menar att en "clean cut" är nödvändig. Aktörerna på den svenska marknaden har erfarenhet av en liknande förändring då tillstånden i Norge löpte ut 2002.

I Digitalradiosamordningens förslag motiverades den då föreslagna förlängningen av dagens analoga tillstånd med det omfattande teknikskiftet. Då regeringen meddelat att man tills vidare inte avser att gå vidare med digitaliseringen föreligger inga motiv att överväga en förlängning av tillstånd.

En eventuell framtida och samlad övergång till digitala sändningar måste därtill ske efter en förnyad utredningsprocess. Det innebär att digitaliseringen för hela branschen först kan inledas långt efter att den nya tillståndsperioden har inletts. MTG utgår därför ifrån att de nuvarande tillstånden, i enlighet med Radio- och TV-lagen, kommer att upphöra den 31 juli 2018 och att en ny tillståndsperiod inleds den 1 augusti 2018.

Avslutningsvis välkomnar MTG återigen de nya förutsättningar som föreslås i departementsskrivelsen och ser fram emot att de genomförs inför den nya tillståndsperioden.

Stockholm 2016-10-14

Christer Modig
VD MTG Radio